

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΡΜΟΝΙΑ

..... τεύχος 16 ===== I ~ 1999

....και ΠΕΡΙ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Τα διάφορα μέσα μαζικής ενημέρωσης μας υπενθυμίζουν συχνότατα ένα από τα προβλήματα αυτής της κοινωνίας: το πρόβλημα σχετικά με την ανεργία. Ωστόσο, το κύριο πρόβλημα αυτής της κοινωνίας δεν είναι η ανεργία· το κύριο πρόβλημα είναι η **κοινωνική σχέση εξουσίας και εκμετάλλευσης**, που την χαρακτηρίζει. Μέσω της **Πρωταρχικής Βίας**, που ονομάζεται "ιδιοποίηση των μέσων παραγωγής" και που υποστηρίζεται απ'όλο το νομικό πλέγμα και το ποινικό σύστημα αυτής της κοινωνικής οργάνωσης, οι εργαζόμενοι είναι στην πραγματικότητα αναγκασμένοι να κάνουν δουλειές βαρετές, περιττές, που νεκρώνουν το σώμα, την ψυχή και την αίσθηση· να δουλεύουν οκτώ, (και πλέον) δέκα και δώδεκα ώρες την ημέρα και για πενήντα (προς το παρόν....) ολόκληρα χρόνια, ζώντας έτσι μια ζωή δουλκή και δυστυχημένη, με αντίτιμο έναν μισθό ικανό μόνον να τους διασφαλίζει την επιβίωσή τους και την καθημερινή αναπαραγωγή της εργατικής τους δύναμης.

Ασχέτως αν στο πρόσωπο του αφεντικού τους οι εργαζόμενοι αναγνωρίζουν την **κυρίαρχη** κοινωνική σχέση εξουσίας και εκμετάλλευσης, όλοι τους—σχεδόν—διεξάγουν καθημερινά ταξική πάλη. Η "λούφα" στη δουλειά κι η "κοπάννα" απ' την δουλειά, π.χ., είναι κι αυτές μορφές ταξικής πάλης. Γι' αυτούς που αναγνωρίζουν την κυρίαρχη κοινωνική σχέση, η "λούφα" κι η "κοπάννα" είναι όψεις μιας πάλης, που εκφράζεται ως συνειδητή σύγκρουση και που στοχεύει στην εξάλειψη αυτής της σχέσης μέσω της **κοινωνικής επανάστασης**. Γι' αυτούς που δεν αναγνωρίζουν αυτή τη σχέση, η "λούφα" κι η "κοπάννα" είναι όψεις μιας **πάλης**, που εκφράζεται ως απουσία σύγκρουσης—**συνειδητής** όσον αφορά τη στέρηση και τον καταναγκασμό που συνεπάγεται αυτή η σχέση, αλλά **ασυνειδητής** όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να θέσουν οριστικό τέλος σ' αυτή τη στέρηση και σ' αυτόν τον καταναγκασμό. Ωστόσο, και οι μεν και οι δε αντιλαμβάνονται την ομορφιά και το νόημα που περιέχει **Ο ΧΑΡΑΜΙΣΜΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ**, του Ζακ Πρεβέρ:

Μπροστά στην πύλη της φάμπρικας/ο εργάτης ξάφνου σταματά
Το καλοκαίρι τον τράβηξε απ' το μανίκι
Κι όπως στρέφει/και κοιτάζει τον ήλιο/ολοκόκινο/ολοστρόγγυλο
να χαμογελά μες απ' τον μολυβένιο ουρανό
κλείνει το μάτι/με οικειότητα
Για πες σύντροφε 'Ηλιε/δεν το βρίσκεις μάλλον βλακώδες
να χαραμίζει κανείς μια τέτοια μέρα/για τ' αφεντικό;

Αν όμως η μισθωτή εργασία είναι η μία όψη της Πρωταρχικής Βίας, η άλλη όψη της είναι η ανεργία. Όσο ωφέλιμη είναι η μισθωτή εργασία για τους καπιταλιστές, άλλο τόσο ωφέλιμη είναι και η ανεργία. Μια "δεξαμενή" ανέργων πάντα υπάρχει στον καπιταλισμό, γιατί αυτή λειτουργεί ως φόβητρο, ως το "άθλιο αύριο" οποιουδήποτε εργαζόμενου δεν είναι "σήμερα" διατεθειμένος να υπακούει στις εντολές κι επιθυμίες του κάθε αφεντικού του. Λειτουργεί, επίσης, ως "συντελεστής μείωσης του κόστους εργασίας"—όταν η ζήτηση εργασίας είναι μεγάλη κι η προσφορά μικρή, τότε αναγκαζόμαστε ευκολότερα να δουλεύουμε με αμοιβή κατώτερη απ' αυτή που προβλέπει η όποια Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (αλλά, όμως, **κάθε άλλο παρά αναγκασμένοι** είμαστε να μην διεκδικούμε δικαστικώς την καταβολή των χρημάτων, που μας οφείλονται, μετά την απόλυσή μας ή την παραίτησή μας.)

Την "κοινωνική δυσφορία" που προκαλεί η ύπαρξη ανεργίας μπορεί το σύστημα λίγο-πολύ να την διαχειρίζεται, και μάλιστα προς όφελός του—π.χ. τα κόμματα βρίσκουν στον άνεργο δουλειά, ή υπόσχονται να του βρουν, κι έτσι καθίστανται απαραίτητα στη

συνείδησή του, και μαζί με αυτά καθίσταται απαραίτητη στη συνείδησή του η κοινωνική οργάνωση εν γένει, μια και τα κόμματα αποτελούν μέρος της. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να κάνουμε, ό,τι μπορούμε για να το περιορίσουμε, δημιουργώντας ένα δίκτυο επαφών και γνωριμιών εργαζομένων/ανέργων, από το οποίο θα ενημερωνόμαστε για το πού υπάρχει δουλειά. Αυτό καθίσταται ακόμη περισσότερο απαραίτητο, αν λάβουμε υπ' όψιν τη νέα πολιτική προσλήψεων, που εφαρμόζουν τα αφεντικά, τα οποία, όταν θέλουν να προσλάβουν κάποιους, δεν προσφεύγουν πλέον στις "Μικρές Αγγελίες" αλλά ανακοινώνουν στους εργαζόμενους που απασχολούν αυτήν τους την πρόθεση, λέγοντάς τους "αν έχετε κανένα γνωστό σας, που να θέλει δουλειά, πείτε του να έρθει να κάνει μια αίτηση στην επιχείρησή μας". Αυτό που κρύβεται πίσω από την πολιτική αυτή είναι το ότι ο κάθε εργαζόμενος, που φέρνει γνωστό του άνθρωπο στη δουλειά, θεωρείται υπεύθυνος για τη συμπεριφορά του γνωστού του στην επιχείρηση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να είναι και οι δύο όμηροι του αφεντικού: ο ήδη εργαζόμενος συμβουλεύει τον νεοπροσληφθέντα να φέρεται "σωστά", γιατί αλλιώς κινδυνεύει κι ο ίδιος, ενώ ο νεοπροσληφθείς φέρεται "σωστά", για να μην βλάψει τον άνθρωπο που του βρήκε δουλειά. Η ύπαρξη του δικτύου θα εξουδετερώνει με την αλληλεγγύη του—δηλαδή, την αλληλεγγύη των εργαζομένων/ανέργων—αυτού του είδους την ομηρία, μια και η πληροφόρηση που θα προσφέρει θα αυξάνει αρκετά τις πιθανότητες να βρίσκουμε δουλειά. Επιπλέον, χάρις στο δίκτυο, τις θέσεις κάποιων "ανυπάκουων" που απολύθηκαν από κάποιο αφεντικό θα τις καταλαμβάνουν άλλοι "ανυπάκουοι". Φυσικά, ένα τέτοιο δίκτυο δεν θ' αποτελέσει παρά μία από τις μορφές δράσης ενός κοινού κινήματος εργαζομένων/ανέργων—κοινού, γιατί ο "σημερινός" εργαζόμενος είναι ο "αυριανός" άνεργος και ο "μεθαυριανός" μερικώς απασχολούμενος/υποαπασχολούμενος/απασχολήσιμος. Και στο πρώτο πράγμα που πρέπει να στοχεύει στο εξής η προπαγάνδα και η δράση μας, είναι η δημιουργία αυτής της κοινότητας.

Αν αληθεύει αυτό που είπε ο Μαλατέστα, ότι "ο βαθμός εξάλειψης της καταπίεσης και της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο είναι ο δείκτης της ανθρώπινης προόδου", τότε πρέπει να παραδεχτούμε ότι βρισκόμαστε στο βαθμό μηδέν της ανθρώπινης προόδου. Ο καπιταλισμός, ως σχέση και ως νοοτροπία, έχει πλέον διεισδύσει και διαποτίζει κάθε κοινωνική σχέση και υποκειμενική θεώρηση του κόσμου, κι η εργατική τάξη δεν αποτέλεσε φυσικά εξαίρεση του κανόνα. Αφού πρώτα διαστρωμάτωσε την ίδια την εργατική τάξη σε απίστευτο βαθμό, ιεραρχικοποιώντας την καθέτως μέσω της εκπαίδευσης και της μισθολογικής διαφοροποίησης, και κατακερματίζοντάς την οριζοντίως μέσω της κατά βάση κλαδικής οργάνωσης του συνδικαλιστικού κινήματος, η οποία υπέθαλψε και υποθάλπει τα διαφορετικά οικονομικά συμφέροντα του κάθε κλάδου, εξοβελίζοντας έτσι το κοινό συμφέρον της εργατικής τάξης να θέσει τέρμα στην εκμετάλλευσή της, ο καπιταλισμός αποτελεώσε την επίθεσή του στην εργατική τάξη εμφυσώντας της τις δικές του αξίες και τη δική του ηθική, εξοβελίζοντας σχεδόν πλήρως από αυτήν την τάξη κάθε επαναστατικό πνεύμα αντίστασης. Αποτέλεσμα: προσεγγίζουμε το βαθμό μηδέν της εργατικής αλληλεγγύης, και τον βαθμό δέκα όσον αφορά την πρόσδεση της εργατικής τάξης στο σώμα του καπιταλισμού, και την επιδίωξη της ατομικής "διεξόδου" από τον "πάτο" του ταξικού συστήματος.

Ωστόσο, ό,τι διατρανώνει περισσότερο από οτιδήποτε άλλο αυτήν την πρόσδεση της εργατικής τάξης στον καπιταλισμό, δηλαδή οι καθαρά οικονομικές και μόνον διεκδικήσεις αυτής της τάξης, είναι ταυτοχρόνως και το τελευταίο αλλά **απροσπέλαστο** για τον καπιταλισμό εμπόδιο, αφού δεν μπορεί να βάλει τέλος σε τέτοιου είδους διεκδικήσεις και διεκδικητικούς αγώνες.

Στους καιρούς που ζούμε, αυτοί οι αγώνες αποτελούν το πρωταρχικό πεδίο δράσης των επαναστατών εργαζομένων. Έχει προ πολλού εκλείψει ένα διαπνεόμενο από επαναστατικό πνεύμα εργατικό κίνημα, και εμείς σήμερα είμαστε υποχρεωμένοι να οικοδομήσουμε εξ αρχής ένα τέτοιο κίνημα. Και για να το καταφέρουμε αυτό, πρέπει να επιλέγουμε αιτήματα, η ικανοποίηση των οποίων να εμφυσά στους εργαζόμενους/άνεργους μια αίσθηση και ένα πνεύμα **τάξης** (τα οποία είτε έχουν πλέον απωλέσει, είτε δεν τα είχαν ποτέ). Συνάμα, να διεκδικούμε αυτά τα αιτήματα με μη-ποδηγετικές μορφές δράσης—δηλαδή, ως ελευθεριακοί επαναστάτες, ώστε να αντανakλάται στον τρόπο δράσης μας ο στόχος μας: η αταξική κομμουνιστική κοινωνία—ένας στόχος, που πρέπει να αποτελέσει εκ νέου την πυξίδα του εργατικού κινήματος.

Στους καιρούς που ζούμε, πρέπει να βρούμε ένα αίτημα που να εμφυσά μια αίσθηση και ένα πνεύμα τάξης στους 250.000 άνεργους, που "ζουν" με το επίδομα των 80.000 δρχ ή που κάνουν "μαύρη" εργασία με εξίσου ανεπαρκές ημερομίσθιο· στους εργάτες και

υπαλλήλους του ιδιωτικού (και του δημοσίου) τομέα, που "ζουν" με μηνιαίες αποδοχές 150 και 180 χιλιάδων δρχ· και στους μερικώς απασχολούμενους, που κάνουν δύο και τρεις δουλειές τη μέρα για να τα βγάλουν πέρα. Και, βεβαίως, στους μετανάστες, "νόμιμους" και "παράνομους", που ζούν στις ίδιες, και χειρότερες, συνθήκες που ζούμε κι εμείς. Ένα τέτοιο αίτημα, επομένως, δεν μπορεί να είναι ένα αίτημα που να αφορά μια ειδική κατηγορία εργαζομένων, αλλά ένα αίτημα που να αφορά **όλους** τους προαναφερόμενους εργαζόμενους/άνεργους και εν γένει όλους όσους είναι αναγκασμένοι σήμερα να φυτοζωούν. Ένα τέτοιο αίτημα είναι: 250.000 χιλιάδες δρχ κατώτατος μισθός και ισόποσο επίδομα ανεργίας για όσο διάστημα είναι κανείς άνεργος κι όχι μόνον για 12 μήνες. Αυτό είναι ένα αίτημα που μπορεί να **ενοποιήσει** ένα πολύ μεγάλο τμήμα της εργατικής τάξης, αν μη τι άλλο, τουλάχιστον στον μισθολογικό τομέα. Οι αγώνες για την ικανοποίηση αυτού του αιτήματος και την άρση των οικονομικών διαχωρισμών στα προαναφερόμενα τμήματα της εργατικής τάξης είναι το μόνο έδαφος, πάνω στο οποίο μπορούμε βάσιμα να κτίσουμε εκ νέου την κοινότητα συμφερόντων και στόχου της εργατικής τάξης, και να εμφυσήσουμε το επαναστατικό πνεύμα, που είναι απαραίτητο για την επίτευξη αυτού του στόχου: του κομμουνισμού.

Για να υιοθετηθεί και να προβληθεί ένα τέτοιο αίτημα πρέπει βεβαίως να υπονομεύσουμε τη νομιμοφροσύνη των εργαζομένων/ανέργων απέναντι στο σύστημα. Και γι' αυτό, πρέπει να τους θυμίζουμε διαρκώς ότι έχουμε κάθε δικαίωμα να διεκδικούμε και ν' απαιτούμε τις υλικές εκείνες προϋποθέσεις/απολαβές, που θα μας επιτρέπουν να ζούμε μια ανεκτή ζωή· να τους θυμίζουμε ότι η κυβέρνηση μεσολαβεί ανάμεσα στους εργαζόμενους/άνεργους και τους καπιταλιστές για να εστιάζει τη δυσάρεσκεια και τις αντιδράσεις των πρώτων πάνω της, ώστε να μένουν στο απυρόβλητο τα πραγματικά αφεντικά αυτής της κοινωνικής οργάνωσης (μπορούμε να απαλλασσόμαστε από μια κυβέρνηση ψηφίζοντας στις εκλογές μια άλλη, αλλά, φυσικά, δεν μας επιτρέπεται να απαλλαγούμε από τους καπιταλιστές....)· να τους θυμίζουμε ότι οι νόμοι των διαφόρων κυβερνήσεων στοχεύουν στην προστασία της εκμετάλλευσής μας από τους καπιταλιστές—κάτι που όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι το αντιλαμβάνονται, αφού σχεδόν όλες πλέον οι απεργίες κηρύσσονται από τα δικαστήρια "παράνομες και καταχρηστικές"· να τους θυμίζουμε ότι παράνομη είναι η νόμιμη εκμετάλλευση και καταπίεσή μας, και νόμιμος ο αγώνας μας για να βάλουμε ένα τέλος σε ό,τι μας εξευτελίζει όχι μόνο ως τάξη αλλά ως **ανθρώπινο είδος**· να τους θυμίζουμε, και να θυμόμαστε και εμείς...., ότι **η νομιμότητα δεν πρέπει να είναι ποτέ τίποτε περισσότερο από μια τακτική του κινήματος**, ειδαίλλως αγωνιζόμαστε με όρους του συστήματος—ενώ δεν πρέπει να ξεχνάμε ποτέ το αδιέξοδο της "ένοπλης πάλης" και του "ιλλεγκαλισμού"· να τους θυμίζουμε ορισμένες έξυπνες παράνομες ενέργειες του κινήματος των σημερινών γάλλων ανέργων, και την απαλλοτρίωση τροφίμων, στην οποία προέβαιναν οι πολλοί άνεργοι στις αρχές του αιώνα· να τους θυμίζουμε, και να θυμόμαστε και εμείς, ότι η απόρριψη της ηθικής της εργασίας σημαίνει την απόρριψη του καθορισμένου από τον καπιταλισμό δίπολου "νομιμότητα-παράνομία", και την αποδοχή της νομιμότητας εκείνης, που νοσηματοδοτεί και νοσηματοδοτείται από τον αγώνα ενάντια σε κάθε μορφή εξουσίας και εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο.

Όπως ο αγώνας ενάντια στη μισθωτή εργασία πρέπει να στοχεύει στην καταστροφή αυτής της κυρίαρχης εξουσιαστικής και εκμεταλλευτικής κοινωνικής σχέσης και θέσμισης, έτσι και ο αγώνας ενάντια στην ανεργία πρέπει να διεξάγεται με τακτικές και στρατηγική, που να υπηρετούν την επίτευξη αυτού του στόχου. Το ότι είμαστε αναγκασμένοι λόγω της Πρωταρχικής Βίας να ψάχνουμε για δουλειά όταν είμαστε άνεργοι, αυτό καθόλου δεν σημαίνει ότι η υιοθέτηση του αιτήματος "Δικαίωμα στην Εργασία" είναι μια τακτική, που υπηρετεί έστω και ελάχιστα τον προαναφερόμενο στόχο. Το "Δικαίωμα στην Εργασία" αποκρύπτει έντεχνα το γεγονός ότι πρόκειται για **μισθωτή** εργασία, και ότι ισοδυναμεί—άρα—με "Δικαίωμα να με Εκμεταλλεύονται". Κάθε καπιταλιστής γνωρίζει ότι η πραγματική πηγή του κέρδους του είναι η μισθωτή εργασία, ότι από την εργασία έχει κέρδος κι όχι από την μη-εργασία/ανεργία. Το αίτημα "Δικαίωμα στην Εργασία" ανταποκρίνεται θετικά στην δεδομένη προσπάθεια του κάθε καπιταλιστή να εκμεταλλευτεί την εργατική δύναμη όσων περισσότερων ανθρώπων μπορεί. Επιπλέον, όσο ριζοσπαστικά και αν διεκδικηθεί, δεν μπορεί να προκαλέσει "ρήξη" συνείδησης στους διεκδικούντες όσον αφορά την πραγματική φύση της κυρίαρχης κοινωνικής σχέσης, ενώ τυχόν ικανοποίηση αυτού του αιτήματος δεν θα μεταβάλει καθόλου την κατάσταση στην οποία βρίσκεται σήμερα η εργατική τάξη: τον κατακερματισμό της και την μισθολογική της ιεράρχηση.

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ

Αν όλοι οι Σοσιαλιστές συμφωνούσαν επί του θέματος που αναπτύξαμε στο τελευταίο μας τεύχος, ότι δηλαδή **οι ανάγκες όλων** πρέπει ν' αποτελούν το πρώτιστο μέλημα κάθε επαναστατικού κινήματος με Σοσιαλιστικό χαρακτήρα—και δεν μπορούμε πραγματικά να καταλάβουμε πώς μπορεί κανείς να το αρνηθεί αυτό ή να το υποτιμήσει—, τότε θα αντιλαμβάνονταν ότι η επόμενη επανάσταση, αν διέπετε από Σοσιαλιστικές αρχές, πρέπει απαραίτητως να τους οδηγήσει στον Κομμουνισμό, και ο Κομμουνισμός να τους οδηγήσει στην Αναρχία.

Φυσικά, αν δεχθούμε ότι η επόμενη επανάσταση θα ολοκληρώσει την αποστολή της μόλις κατορθώσει να ανατρέψει τους τωρινούς κυβερνώντες και διακηρύξει ότι ορισμένες μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις, όπως οι σιδηρόδρομοι και τα μεταλλεία, γίνονται πλέον ιδιοκτησία ενός Κράτους που έχει λίγο εκδημοκρατισθεί, και πέραν αυτού όλα τα άλλα παραμένουν ως έχουν, τότε, φυσικά, δεν έχει κανένα νόημα να μιλάμε για Κοινωνική Επανάσταση. Δεν έχει κανένα νόημα να περιγράφουμε με τόσο πομπώδεις λέξεις τα οράματα του Χερ Βίσμארκ, που ονειρεύεται επίσης να θέσει όλους τους μεγάλους κλάδους της βιομηχανίας υπό τη διεύθυνση του Κράτους, το οποίο έχει εκδημοκρατισθεί από τον Ιμπεριαλισμό. Τονίζουμε απλώς ότι ένα τέτοιο αποτέλεσμα θα 'ναι πενιχρότατο σε σύγκριση με το μεγάλο κίνημα ιδεών που εμπνέεται από τον Σοσιαλισμό* και αυτό έρχεται σε πολύ περίεργη αντίθεση με τις ελπίδες που αφυπνίζουν οι Σοσιαλιστές ανάμεσα ακριβώς στις πιο εξαθλιωμένες τάξεις των εργατών.

Όμως, αν αυτοί που αυτοχαρακτηρίζονται επαναστάτες—και είναι πραγματικά επαναστάτες, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τις πράξεις τους και όχι πάντα σε ό,τι αφορά τις ιδέες που τους εμπνέουν—αν πραγματικά στοχεύουν σε μια ολοκληρωτική τροποποίηση του τωρινού καθεστώτος ιδιοκτησίας, δεν μπορούν να μην αντιληφθούν ότι την ημέρα που θα αρχίσουν οποιαδήποτε σοβαρή οικονομική αλλαγή στις τωρινές συνθήκες ιδιοκτησίας, θα πρέπει αμέσως να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της εξασφάλισης τροφής σε όσους μέχρι τότε υπέφεραν από την έλλειψή της, στέγης σε όσους δεν έχουν ένα σπίτι με όλη τη σημασία της λέξης, ρουχισμού σε όσους είναι κουρελήδες και ξυπόλητοι.

Κι αυτό όχι υπό μορφή αγαθοεργίας, όποιος κι αν είναι αυτός που θα τα χορηγήσει—ως αγαθοεργία μιας δημοτικής ή τοπικής υπηρεσίας, που ήρθε στην εξουσία μέσω της επανάστασης, θα εξακολουθεί αυτή ν' αποτελεί για τους αποδέκτες της προσβολή ίδια με αυτήν της αγαθοεργίας ενός σημερινού εκατομμυριούχου—, αλλά ως κάτι που η κοινωνία το **οφείλει** στον καθένα, και προπαντός σ' εκείνους ακριβώς που περίμεναν υπομονετικά για την "δικαιοσύνη για όλους", την οποία υπόσχονταν συνήθως οι επαναστάτες κι οι ρεφορμιστές, και την οποία πάντοτε ξεχνούσαν μόλις βρίσκονταν στην κορυφή της πολιτικής ιεραρχίας. Δεν μας ενδιαφέρουν οι "δωρεές της τελευταίας Στέφης", είτε γίνονται από έναν Βασιλιά, ή από έναν μαγαζάτορα που ανακηρύχθηκε Πρόεδρος μιας Δημοκρατίας, είτε από έναν συνάδελφο εργαζόμενο που διορίστηκε Δημοτικός Σύμβουλος. Εμείς ζητάμε απλώς αυτό που οφείλεται στον καθένα, μια και ο καθένας έχει συμβάλει ανάλογα με τις δυνατότητές του στον πλούτο που μας περιβάλλει.

Να μη μείνει κανείς δίχως τροφή, στέγη και ρουχισμό* αυτό είναι το πρώτο και επιτακτικό καθήκον κάθε λαϊκού κινήματος που εμπνέεται από Σοσιαλιστικές ιδέες. Και απορούμε γιατί οι φίλοι μας Σοσιαλιστές, οι τόσο απερίφραστοι στα πολιτικά τους προγράμματα, είναι τόσο διακριτικοί σ' αυτό ακριβώς το θέμα—το αντικείμενο, τον πρώτο στόχο, κατά τη γνώμη μας, κάθε κινήματος άξιου να λέγεται Σοσιαλιστικό. Είναι απλή παράλειψη ή κάτι τόσο προφανές ώστε δεν χρειάζεται να σπαταλούνται λόγια επ' αυτού; Όμως αν είναι έτσι, τότε πώς είναι δυνατό ν' αποφύγουμε να εντάξουμε τον Κομμουνισμό στη ζωή μας από τις πρώτες κιόλας ημέρες της επανάστασης;

Έχουμε ήδη πει στο όγδοο τεύχος μας για ποιο λόγο η επανάσταση στις τωρινές συνθήκες ιδιοκτησίας μπορεί να προέλθει μόνο από μια ευρέως ανεπτυγμένη ανεξάρτητη τοπική δράση. Οι πιο προοδευτικοί μεταλλορύχοι μιας περιοχής μεταλλείων, οι κάτοικοι μιας πιο προοδευτικής πόλης, δεν μπορούν να περιμένουν ωστόσο ολόκληρη η Μεγάλη Βρετανία στραφεί στις ιδέες τους μέσω από φυλλάδια, μανιφέστα και ομιλίες* θα τραβήξουν μπροστά, λέγοντας στον εαυτό τους ότι το καλύτερο μέσο για τη μεταστροφή όλων είναι το παράδειγμα.

Και τώρα, ας φανταστούμε μια εξεγερμένη πόλη, όπου η πλειονότητα ακολουθεί τους Σοσιαλιστές. Τί πρέπει να προτείνουν οι Σοσιαλιστές αν πραγματικά θέλουν να είναι **μαζί** με τις μάζες, και να πορευτούν μαζί τους για την κατάκτηση του μέλλοντος; Τί πρέπει να προτείνουν αν σκοπεύουν να βρίσκονται σε συμφωνία με τη δικαιοσύνη και με



250.000 δρχ. κατώτατο μισθό και κατώτατη σύνταξη, και ισόποσο επίδομα ανεργίας χωρίς προϋποθέσεις και χρονικούς περιορισμούς.



250.000 δρχ. κατώτατο μισθό και κατώτατη σύνταξη, και ισόποσο επίδομα ανεργίας χωρίς προϋποθέσεις και χρονικούς περιορισμούς.



τις δικές τους αρχές. Οι λέξεις Ελευθερία, Ισότητα και Αδελφότητα είναι σίγουρα μεγάλες και ένδοξες λέξεις. Μπορούμε να τις χαράξουμε σε κάθε λάβαρο και να τις έχουμε να κυματίζουν σε κάθε σπίτι. Μπορούμε ακόμη να τις χαράξουμε σε κάθε δημόσιο κτίριο, ακόμη και στις φυλακές, όπως έκαναν οι Παριζιάνοι γείτονές μας μετά από κάθε επανάσταση. Όμως, τί άλλο παράλληλα με τις λέξεις; Κι άλλες λέξεις; Η εθνικοποίηση της γης, των μεταλλείων, του κεφαλαίου, που μπορεί να είναι μεστή νοήματος, αλλά που μπορεί να παραμείνει άνευ νοήματος, σαν τις μεγάλες λέξεις Αδελφότητα, Ισότητα, Ελευθερία, όταν χαράζονται στους τοίχους των φυλακών;

Όσο για εμάς τους Αναρχοκομμουνιστές, το ερώτημα που θα θέσουμε στον εαυτό μας δεν θα είναι: Τί θα χαράξουμε στα λάβαρά μας; Το ερώτημα θα είναι: Τί θα φάει ο Εργαζόμενος τις αμέσως επόμενες είκοσι τέσσερις ώρες; Είναι σε θέση, και **πρέπει**, να συνεχίσει να πληρώνει το ενοίκιο στον ιδιοκτήτη του σπιτιού; Πού θα περάσουν τη νύχτα τους όσοι ζουν σε τρώγλες ή όσοι δεν έχουν καν τρώγλες;

Αυτά τα απροσχημάτιστα, σκληρά ερωτήματα θα τεθούν στο σπίτι καθενός εργάτη· θα τεθούν σε καθεμιά από τις τρώγλες, που τόσο λεπτομερώς περιέγραψαν πριν μερικά χρόνια οι εφημερίδες για τη διασκέδαση των ενοίκων των δουκικών και πριγκηπικών παλατιών· θα τεθούν, οσοδήποτε περιορισμένη κι αν είναι η γνώση του εργάτη και του ένοικου τρώγλης σχετικά με την Πολιτική Οικονομία του Μαρξ ή του Προυντόν. Και πρέπει να τεθούν—και να απαντηθούν—από κάθε ειλικρινή Σοσιαλιστή, εκτός εάν η υπερφίαλη ευρυμάθειά του θεωρεί εντελώς ανάξιο λόγου ένα ερώτημα που δεν μελετήθηκε στο **Κεφάλαιο** του Μαρξ ή στις **Οικονομικές Αντιφάσεις** του Προυντόν.

Από τη στιγμή που το ερώτημα τέθηκε, δεν υπάρχει πάντως καμία άλλη απάντηση παρά από ετούτη: Υπάρχουν τόσα πολλά σπίτια στην πόλη. Ορισμένα απ' αυτά είναι υπερπλήρη, κάποια άλλα σχεδόν άδεια· κάποια απ' αυτά είναι τρώγλες, τις οποίες ακόμη και ένα ζώο θα τις έβρισκε πολύ βρώμικες, πολύ υγρές και πολύ αηδιαστικές για να μείνει σ' αυτές αν δεν ήταν αναγκασμένο· και κάποια άλλα είναι εφοδιασμένα με όλες τις σημερινές ανέσεις.

Η κατάσταση είναι δυνατόν να παραμείνει έτσι στο μέτρο που ζούμε υπό το μονοπώλιο της ατομικής ιδιοκτησίας. Μπορεί να παραμείνει έτσι στο μέτρο που θεωρείται ότι η ανθρωπότητα αποτελείται από δύο τάξεις: τη μία που δημιουργήθηκε για τις τρώγλες και την άλλη για τα παλάτια. Μπορεί να παραμείνει έτσι στο μέτρο που υπάρχει ένα Κράτος που το κυβερνούν οι κάτοχοι γης, σπιτιών και κεφαλαίου, οι οποίοι απαιτούν υπέρογκα ενοίκια για ίδιο όφελος και καλούν την αστυνομία και ειδικά σώματα για να κάνουν έξωση σ' όσους εξεγείρονται και αρνούνται να τους αυξήσουν τα πλούτη τους. Όμως δεν μπορεί πια να παραμείνει έτσι.

Με εξαίρεση ορισμένες καλύβες που τις αγόρασαν εργατικές οικογένειες με τίμημα κάθε είδους στερήσεις, κανένα απ' αυτά τα σπίτια δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποκτήθηκε τίμημα από τους τωρινούς ιδιοκτήτες. Τα έκτισε ο λαός και ανήκουν στο λαό, ή τουλάχιστον σε εκείνο το τμήμα του λαού που ζει σ' αυτά. Μόλις διακηρύξουμε ότι η κάθε μορφής ιδιοκτησία είναι μια συσσώρευση πλούτου που οφείλεται στην καταλήστευση των μαζών από τους λίγους—και ποιός ανάμεσα στους Σοσιαλιστές δεν βεβαιώνει και επιβεβαιώνει αυτήν την αρχή;—δεν θα θεωρούμε πλέον την ιδιοκτησία σπιτιών σαν ένα απαράβατο δικαίωμα. Τα σπίτια ανήκουν σε όλους, και το πρώτο-πρώτο πράγμα που πρέπει να κάνουμε είναι να σκεφθούμε πώς θα τα χρησιμοποιήσουμε ώστε να δώσουμε στον καθένα ένα ικανοποιητικό σπίτι.

Η μόνη μας καθοδηγητική αρχή πρέπει να είναι οι **ανάγκες** κάθε οικογένειας, σε καθεμιά από τις οποίες έχει παραχωρηθεί εξίσου το δικαίωμα να απολαμβάνει τα προϊόντα της εργασίας παρελθουσών και τωρινών γενεών. Δεν μπορούμε να ρωτήσουμε τί θα είναι ικανή κάθε οικογένεια να πληρώσει για ένα σπίτι· δεν είναι δικό τους λάθος αν χιλιάδες και χιλιάδες οικογένειες, που οδηγήθηκαν στην αθλιότητα από τις προηγούμενες συνθήκες, δεν έχουν τίποτε για να πληρώσουν, και αν ακόμη κι εκείνοι που μπορούν να παράγουν, οδηγηθούν στην αεργία από τις οικονομικές αλλαγές που έγιναν αναγκαστικές λόγω των λαθών των προγόνων μας. Δεν είναι δικό του λάθος εκείνου εκεί του ανθρώπου, που έχει μισή ντουζίνα παιδιά και που δεν έχει κανένα από τα προσόντα που χαρακτηρίζουν τον ιδιοκτήτη του παλατιού και τις θυγατέρες του. Αυτός κι η σύζυγός του **έχουν** δουλέψει όλη τους τη ζωή· μπορεί να πει το ίδιο και ο ιδιοκτήτης του παλατιού για τον εαυτό του και τη γυναίκα του; Και το δικαίωμά του για ένα ικανοποιητικό σπίτι είναι εξίσου δίκαιο με αυτό του ιδιοκτήτη του παλατιού.

Και ο Σοσιαλιστής που δεν είναι ένας σκέτος απατεώνας **πρέπει** να δεχθεί αυτή την άποψη. **Πρέπει** να παραδεχθεί ότι το να τεθούν υπό έλεγχο τα σπίτια στο όνομα της εξε-

γεμένης πόλης, και το να χορηγηθεί σε κάθε κάτοικο ένα ικανοποιητικό σπίτι, αυτό είναι το πρώτιστο καθήκον ενός ειλικρινούς Σοσιαλιστή, του οποίου η κριτική στο καπιταλιστικό σύστημα δεν υπήρξε κενή ρητορεία.

Ο κομμουνισμός αναφορικά με τη στέγη πρέπει επομένως να επιβληθεί από τις πρώτες μέρες κάθε σοβαρού Σοσιαλιστικού κινήματος.

Όμως ποιός θα προχωρήσει στον διακανονισμό αυτής της πρώτης-πρώτης αναγκαιότητας της ζωής, αν δεν μπορούν να το κάνουν οι ίδιοι οι κάτοικοι; Μπορεί να γίνει από μια τοπική επιτροπή; Μπορεί να γίνει από κάποιο άλλο επιλεγμένο σώμα που θα διευθύνει έτσι: ο κ. τάδε πηγαίνει στο σπίτι νούμερο 10, κι ο κ. δείνα στο νούμερο 15; Προφανώς όχι. Ο διακανονισμός, κάθε διακανονισμός που θέλει να διαρκέσει, μπορεί μόνο να προκύψει από την πρωτοβουλία όλων όσων τους αφορά ο διακανονισμός, από τον συνδυασμό της καλής θέλησης όλων. Και θα γίνει ένα πρώτο βήμα προς την Αναρχία—προς τον διακανονισμό ενός σοβαρού ζητήματος δίχως την παρέμβαση της Κυβέρνησης.

Θα πάρει κάποιο χρόνο για να φθάσουμε σε έναν ικανοποιητικό διακανονισμό σχετικά με το ζήτημα της κατοικίας. Το Ρωσικό Μπρ χρειάζεται μερικές φορές τρεις ή τέσσερις μέρες ωστόσο εκατό ένοικοι βγάλουν μια **ομόφωνη** απόφαση σχετικά με την αναδιανομή του κλήρου της γης σύμφωνα με το εργατικό δυναμικό κάθε οικογένειας (δεν υπάρχει καμία κυβέρνηση για να επιβάλει μια λύση που δεν θα ήταν ομόφωνη), όμως καταφέρνουν ωστόσο να βγάλουν μια τέτοια απόφαση.

Ο διακανονισμός πρέπει να γίνει για τον απλό λόγο ότι οι τωρινοί ένοικοι των χαμόσπιτων και των τρωγλών **δεν** θα δεχθούν ότι πρέπει να παραμείνουν για πάντα στα χαμόσπιτά τους και τις τρώγλες τους, και ν' αφήσουν τα παλάτια στους εκάστοτε κυβερνώντες. Και η προσφυγή στον Κομμουνισμό θα είναι έτσι επιβεβλημένη—ακόμη και στον πιο ατομικιστή κολλεκτιβιστή.

FREEDOM 12

Σεπτέμβριος 1887

Σημειώσεις

Ο πρώτος τόμος του **Κεφαλαίου** του Μαρξ και το **Σύστημα Οικονομικών Αντιφάσεων ή Φιλοσοφία της Πτώχειας** του Προυντόν, (1867 το πρώτο και 1846 το δεύτερο), ήσαν τα κύρια οικονομικά κείμενα του εξουσιαστικού και ελευθεριακού σοσιαλισμού αντιστοίχως.

Το **μπρ** ήταν η παραδοσιακή αγροτική κοινότητα της προ-επαναστατικής Ρωσίας, στην οποία οι άρρενες ιδιοκτήτες σπιτιών προέβαιναν σε περιοδική αναδιανομή της γης κατόπιν συμφωνίας της κοινότητας, συμφωνίας στη βάση των ιδιαίτερων αναγκών των διαφόρων οικογενειών. Συχνά αυτό θεωρήθηκε, στη Ρωσία και αλλού, σαν μια πιθανή βάση για έναν αγροτικό σοσιαλισμό.

Το ανωτέρω άρθρο του Π. Κροπότκιν είναι το δέκατο από τα άρθρα που αποτελούν το βιβλίο του **ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΣΤΕ**. Μέχρι τώρα έχουν δημοσιευτεί (με τη σειρά που έχουν και στο βιβλίο) τα εξής άρθρα κατά τεύχος:

No 8: Η ΕΠΕΡΧΟΜΕΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

No 13: ΤΟΠΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

No 9: ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

No 14: Ο ΠΡΟΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΤΟΧΟΣ

No 10: ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

No 11: ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΣΤΕ

No 15: ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

No 12: Η ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

No 16: Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ

Σε όποιον ενδιαφέρεται, μπορούμε να του ταχυδρομήσουμε κάποιο/κάποια από τα κατωτέρω φωτοτυπημένα ολιγοσέλιδα φυλλάδια, στην τιμή των 300 δρχ (στην τιμή συμπεριλαμβάνονται και τα ταχυδρομικά έξοδα). Στείλτε τα χρήματα μαζί με το γράμμα σας στη γνωστή διεύθυνση της Κοινωνικής Αρμονίας.

1. ΠΙΟΤΡ ΚΡΟΠΟΤΚΙΝ: Η ΠΑΡΙΣΙΝΗ ΚΟΜΜΟΥΝΑ

2. ΠΙΟΤΡ ΚΡΟΠΟΤΚΙΝ: Η ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΠΟΥ ΑΠΟΚΑΛΕΙΤΑΙ "ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ"

3. Μ. ΜΠΑΚΟΥΝΙΝ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

4. Ρ. ΝΑΓΚΟΡΣΚΙ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΡΧΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΩΝΙΑ 1900-1915 (+ Προσθήκη)

5. ΜΠ. ΤΡΕΝΒΕΝ: ΜΑΣΤΟΡΑΣ ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ (+ Διήγημα)

6. ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ Μ. ΜΠΑΚΟΥΝΙΝ

Ο ΕΠΟΜΕΝΟΣ

ZAK MIPEL

Γυμνός σαν αμαρτία, μια πετσέτα στρατιωτική το σώμα μου σκεπάζει.
Κάποιοι ανάμεσά μας κοκκινίζουν, τα γόνατα αρχίζουν και λυγίζουν--
Ο επόμενος! Ο επόμενος!

Ήμουν παιδί ακόμη, υπήρχαν εκατοντάδες σαν κι εμένα.
Ακολουθώ το γυμνό κορμί, το γυμνό κορμί μ' ακολουθεί--
Ο επόμενος! Ο επόμενος!

Ήμουν παιδί ακόμη όταν η αθωότητά μου χάθηκε σ' ένα μπουρδέλο για στρατιώτες
προσφορά του στρατού, τσάμπα!
Ο επόμενος! Η σειρά σου! Εγώ;

Θα μπορούσε στ' αλήθεια να μου αρέσει, ένα τρυφερό άγγιγμα έστω
μια λέξη ή ένα χαμόγελο ίσως, λίγη ευτυχία, όμως ω! Όχι!
Ο επόμενος! Ο επόμενος!

Λοιπόν, δεν ήταν και τόσο τραγικό, δεν γκρεμίστηκε δα κι ο κόσμος
όμως την περισσότερη ώρα μισούσα που βρισκόμουν εκεί....
Ο επόμενος! Ο επόμενος!

Πάντα θυμάμαι τις σημαίες εκείνες που ανέμιζαν, τα στρατιωτικά τανκ, εκείνους τους
λοξούς λοχαγούς, που πάντα μας μπάτσιζαν στον κώλο λες κι ήμαστε πούστηδες....
Ο επόμενος! Η σειρά σου!

Ορκίζομαι στο καβλί της πρώτης μου φοράς που κόλλησα σύφιλη!
Εκείνη την κακάσχημη φωνή είναι που συνεχώς ακούω....
Ο επόμενος! Ο επόμενος!

Τη φωνή που βρωμάει πτώματα, ούισκι και λάσπη.
Είναι η φωνή των εθνών, η βραχνή, βραχνή φωνή του αίματος....
Ο επόμενος! Ο επόμενος!

Κάθε φορά που είμαι με γυναίκα και την πάω στο κρεβάτι μου
ψιθυρίζει στο αυτί μου και χαμογελά μες στο κεφάλι μου....
Ο επόμενος!.... Η σειρά σου!

Όλ' οι γυμνοί κι οι νεκροί θα 'πρεπε να κρατιούνται χέρι-χέρι
καθώς ουρλιάζω κάθε νύχτα σ' ένα όνειρο που κανείς δεν καταλαβαίνει....
Ο επόμενος!.... Ο επόμενος!

Κι όταν δεν ουρλιάζω με φωνή ψυχρή, στεγνή και υπόκωφη....
στέκομαι σ' ατέλειωτες σειρές γυμνών
μ' όσους προηγούνται κι όσους ακολουθούν....Ο επόμενος! Ο επόμενος!

Κάποια μέρα θα κόψω τα πόδια μου, θ' αυτοπυρποληθώ, θα κάνω τα πάντα, τα πάντα
για να μείνω εκτός σειράς, για να σταθώ εκτός σειράς
και να μην είμαι ποτέ ο επόμενος! Όχι, να μην είμαι ποτέ ο επόμενος!
Όχι! Ο! Ο! Ο! Ο επόμενος!

(Απόδοση στα ελληνικά των αγγλικών στίχων των SHUMAN/BLAU.)

Για επικοινωνία γράψτε στη διεύθυνση: Τ. Θ. 76148 Τ.Κ. 17110 Νέα Σμύρνη Αθήνα.
